

# DZIENNIK POMORSKI



## PRZEDPŁATA:

Miesięcznie w ekspedycji	2,55 zł.
Z odnośnieniem i w agencjach	2,65 "
Na pocztę, już z odnośnieniem	2,89 "
Kwartalnie w ekspedycji	7,65 "
Na pocztę, już z odnośnieniem	8,87 "
Strajki i inne wypadki zwalniają Wydawnictwo z dostarczania numerów bez zwrotu części kwoty abonamentowej.	

## OGŁOSZENIA:

na 4 s ronie 6 lam. od wiersza mm. lub jego miejsca 15 gr., na 3 str. 80 gr., na 2 str. 60 gr. Dla W. M. Gdańska te same liczby w gułdach. Tłumaczenia i ogł. skomplikowane o 20 proc. drożej. Ogł. z innych krajów płatne tylko w walucie tychże. Terminowego ogłoszenia się nie gwarantuje.

Ogłoszenia przyjmuje się do godz. 9 przed poł.

Sobota: Heleny Cesarzowej  
Niedziela: 3. Postna Glucha Kuneg.

CROJNICE, niedziela dnia 3. marca 1929 r.

Słońca wschód 6.48 zachód 17.33  
Księżycy wschód 0.40 zach. 9.12

## Minister Czechowicz będzie postawiony przed Trybunał Stanu

### Hałaśliwe sceny na sali sejmowej

(Korespondencja własna.)

Warszawa, dnia 27 lutego 29 r.

Po 5-godzinnych obradach sejmowych Sejm uchwalił 219 głosami przeciwko 132 przy 6 kartkach pustych wnioszek o postawienie ministra skarbu przed Trybunał Stanu odesłać do komisji Przeciwi wnioskowi głosowały kluby: BB. BBS. i żydzi małopolscy. Reszta klubów głosowała za wnioskiem.

W czasie dyskusji nad wnioskiem rozgrywały się na sali sejmowej tak hałaśliwe sceny, że warto, aby Czytelnicy „Dziennika Pomorskiego” zapoznali się ze szczegółami posiedzenia. W obronie min. Czechowicza wystąpił poseł Krzyżanowski z B. B.

Pos. Krzyżanowski obronę swoją opierał na argumentacji następującej: Poprzednie rządy wszystkie przekraczały budżet, rząd nie cofa się przed przedstawieniem zamknięć rachunkowych i przedłożen dodatkowych i przedstawi je Sejmowi najprawdopodobniej w maju lub czerwcu. A tak na ministra skarbu, którego p. Krzyżanowski uważa za najlepszego z dotychczasowych, może się odbić na międzynarodowej sytuacji gospodarczej i na naszej polityce kredytowej.

Kiedy z kolei przydujący wicemarszałek Dąbski udzielił głosu pos. Rybarskiemu z Klubu Narodowego na sali powstała gwałtowna wrzawa. Wystąpienia jego zatem posłowie BB obawiali się widać i gdy znalazł się na trybunie posypali się na dany znak okrzyki i ogromny hałas.

Wołano: Rybarski nie będzie mówił!

A p. Rybarski stał na trybunie, p. Dąbski dzwonił dość ospale, aż wreszcie przerwał posiedzenie na 10 minut. Przerwa przeciągnęła się jednak godzinę, podczas której toczyły się rozmowy na temat zlikwidowania nieporozumienia. Z pewnych stron usiłowano oddziaływać na p. Rybarskiego, by zrzekł się głosu i by natychmiast przystąpił do głosowania. Jednakże wszelkie te usiłowania zgilotynowania głosu p. Rybarskiego nie udały się.

O godzinie 7 minut 30 marszałek Daszyński otworzył znowu posiedzenie apelem do Sejmu o uszanowanie wolności głosu.

Gdy p. marszałek udzielił następnie głosu p. Rybarskiemu, klub BB na dany znak odpowiedział na apel marszałka hasłem, wrzawą, okrzykami. Celował tutaj przedewszystkiem p. Sanojca wspólnie z p. Kleszczyńskim. Szczególnie rzucił o belgi p. Sanojca. Stojący na trybunie pos. Rybarski trzykrotnie zwracał się do marszałka Daszyńskiego z żądaniem interwencji. P. marszałek, jakkolwiek obstrukcja BB zwracała się nie tylko przeciwko pos. Rybarskiemu, ale była jednocześnie demonstracją przeciwko jego ostatniemu apelowi zachowywał się wobec obstrukcjonistów nad wyraz liberalnie, ale środków regulaminem przepisanych dziwnie nie chciał zastosować. Jedynie p. Sanojca został przywołany do porządku z zapisaniem do protokołu, co kosztuje jedną piątą po borów miesięcznych.

P. Rybarski, wyczekawszy dobrą chwilę, gdy BB w dalszym ciągu hałasowało, zaczął przemawiać do megafonu i stenografów. Tego się BB nie spodziewało. Kilku posłów z BB z Sanojca na czele ruszyło ku trybunie, ku której tymczasem spłynęli z lewa posłowie lewicowi a z prawa posłowie z Klubu Narodowego. Jakkolwiek członkowie BB wykrykiwali nieustannie, p. marszałek okazał się bezbrzydny względnie zbyt liberalny i nikogo z obstrukcjonistów nie pociągnął do odpowie-

dzialności i nie skazał na wykluczenie z obrad, jakkolwiek powody po temu były. Dwukrotnie podczas przemowy p. Rybarskiego padły gromkie oklaski z prawicy i z lewicy. Tak samo, gdy zeszedł z mównicy, towarzyszyli mu oklaski z prawa i z lewa P. Sanojca bezustanku krzychał, najczęściej: „Hańba! Hańba!” a pan Wyrzykowski wołał:

— Dlaczego p. Składkowski policji na tych panów nie zawoła?

Istotnie, zdumienie każdego musi ogarniać, gdy widzi, że przedstawiciela Klubu Narodowego BB. usiłowało nie dopuścić do głosu, wydającą tem niedźwiedzią przysługę sprawie ministra Czechowicza, bo każdy słusznie przypuszczał, iż BB nie chce dopuścić do wyświetlenia właściwego stanu rzeczy.

Posłowie BB byli tak podnieceni, że przeszkadzali nawet, gdy zaczął przemawiać premier Bartel.

— Panie Sanojca, na Boga żywego, niech się pan uspokoi pan już dziś przekrzychał 10 mówców! prosił go marszałek Daszyński.

Wówczas padła ze strony prezesa p. Sławka komenda i BB się nareszcie uciszyło.

## Przemówienie posła Rybarskiego

Wysoki Sejmie! Przystępujemy do sprawy wniosku o postawienie ministra Czechowicza przed Trybunał Stanu. Jest w interesie sprawy, żeby ta dyskusja odbywała się w atmosferze spokoju. Jest to przedewszystkiem w interesie p. min. Czechowicza, żeby zarzuty, które mu są stawiane były jawne i żeby mechaniczna obstrukcja nie przeszkadzała ich omówieniu. (Wrzawa na ławach B. B.)

Dotychczasowa dyskusja zajmowała się wieloma rzeczami, ja chcę się zająć tylko zagadnieniem prawnym. (Wrzawa na ławach BB. trwa.) Czy ustawa o Trybunale Stanu może tu znaleźć zastosowanie. Otóż ustawa o Trybunale Stanu mówi, że minister może być pociągnięty do odpowiedzialności gdy polityka rządu naruszyła Konstytucję Rzeczypospolitej lub inną ustawę.

Zagadnienie brzmi, czy zaszło naruszenie ustawy, czy też nie? Nic z tem niema wspólnego sprawa gospodarki rządu, jego zasług prawdziwych, czy rzekomych. Sąd historii będzie ocenił czy nastąpiło, czy też nie nastąpiło przekroczenie prawa. (Wrzawa na ławach B. B. trwa.)

Naszym zdaniem istnieją poważne powody do stwierdzenia, że naruszenie ustawy w tym wypadku nastąpiło. Ustawa skarbowa na r. 1927/8 mówi wyraźnie, że otwieranie kredytów nieobjętych budżetem może nastąpić tylko na wniosek ministra skarbu uchwalony w drodze ustawodawczej i dodaje: „za przestrzeganie tego przepisu są ministrowie osobliwie odpowiedzialni”.

Należy przypomnieć, że propozycja rządowa zawierała wyraźnie: „Wniosek zatwierdzony w drodze ustawodawczej”, czyli, że dla poprzedniego uchylecia tej rzeczy jest obowiązkiem rządu przedłożyć odpowiednie wnioski ustawodawcze.

P. Poseł Krzyżanowski powołuje się na to że postanowienia o kredytach dodatkowych nie zawierają żadnego terminu. Otóż w naszej ustawie niema właściwie postanowienia o kredytach dodatkowych. Ustawa nie zna kredytów dodatkowych, uznaje je — tylko w pewnych wyjątkowych wypadkach.

Ale jeżeli istnieje jakiś obowiązek, który należy spełnić a niema przytem określonego terminu, to znaczy, że ten obowiązek musi być natychmiast spełniony, że zwłoka uchybia temu ustawowemu obowiązkowi, który w tym wypadku ciąży na rządzie.

Nie chcąc wdawać się w dociekanie, jakiego rodzaju były te przekroczenia budżetu. Mówił o tem p. poseł Krzyżanowski. Nie mówił o wszystkim. Wiemy, ile wydano w poszczególnych ministerstwach, ale nie wiemy na co wydano. Ale w tej chwili nie chodzi tu o to, że po upływie 11-tu miesięcy od zamknięcia poprzedniego roku budżetowego niema przedłożenia, któreby zalegalizowało te rzeczy 31 marca 1928 roku p. minister skarbu napisał do Izby Kontroli, że Ministerstwo pracuje nad wnioskiem o kredytych dodatkowych. Praca ta trwa, jak widzimy, już 11 miesięcy p. premier uznał ten obowiązek, ale tego obowiązku

P Bartel zapowiedział, że rząd przedłoży projekt dodatkowej ustawy skarbowej wraz z zamknięciem rachunkowym za rok 1927 — 28, a solidaryzując się całkowicie z działalnością min. Czechowicza, stwierdził, że rachunków państwowych rząd nie okrywa żadną tajemnicą. Zakończył p. premier taką groźbą:

— Nie tyle jako szef rządu, ale przedewszystkiem jako członek parlamentu nie doradzam panom szukania wielkich sukcesów politycznych na atakowanym przez panów odcinku. Faktyczna przegrana panów, bez względu na pozory, jest pewnością matematyczną, wynikającą z pojmo-

wania przez nas obowiązków wobec państwa i jego obywateli.

Nastąpiło głosowanie imienne, którego wynik stwierdził, że przeszło trzy piąte głosów padło za wnioskiem.

Na propozycję marszałka odesłano wniosek do komisji budżetowej. Uchwała ta zapadła jednomyślnie. BB. które głosowało przeciw wnioskowi, teraz głosowało za odesłaniem wniosku do komisji budżetowej. To był koniec posiedzenia.

nie spełnił. W tym wypadku jest obowiązkiem Sejmu użycie wszelkich środków, by stan prawny został przywrócony.

Wskazuje się na to, że ten wniosek może oddziaływać ujemnie na nasz kredyt zagraniczny. Słyszymy często, o tym kredycie zagranicznym. Ale twierdzą, że próby nie do puszczania do dyskusji nad tem, jaki jest stan faktyczny, w tym wypadku, najbardziej szkodzą kredytowi zagranicznemu, bo najszkodliwsza dla kredytu zagranicznego jest niejasność i niepewność, są podejrzenia, że coś może być ukrywane, (Oklaski na prawicy i na lewicy. Wrzawa BB. trwa nadal.)

Zagranica pragnie by gospodarka budżetowa odbywała się w ramach budżetu, by gospodarka budżetowa miała podstawy prawne. Nie będą tu przytaczał wielu głosów, przytoczę tylko jeden, mianowicie: projekt prawa budżetowego, opracowany przez misję Kemmerera. W tym projekcie opracowanym dla Polski, jest powiedziane, że nawet przenoszenia kredytów z jednej części budżetu na drugą wymagają zgody Sejmu. Następnie o kredytach jest powiedziane, że powinny mieć aprobatę Sejmu; jeżeli zaś gdzie jakaś kłeska publiczna, to wtedy można za zgodą Prezydenta wydać niezbędne sumy, ale wniosek o aprobatę należy przedłożyć Sejmowi na najbliższej sesji.

Jeżeli domagaliśmy się stale od rządu przedłożenia wniosku o kredyty dodatkowe, to chcieliśmy podnieść nasz kredyt zagraniczny, bo kredyt zagraniczny wymaga pewności, wymaga oszczędności i nie sprzyja mu przekroczenia budżetowe.

Z tych powodów będziemy głosowali za odesłaniem tego wniosku do Komisji, która tę sprawę rozpatrzy. (Oklaski na prawicy i na lewicy. Wrzawa na ławach BB.)

## Minister Zaleski wraz z małżonką Dziś wyjechał do Genewy

Warszawa, 1. 3. (radjo). Dziś wyjechał wraz z małżonką Minister Spraw Zagranicznych Zaleski, w towarzystwie pp. Tarnowskiego, Szumla-kowskiego i dr. Litauera oraz kilku jeszcze urzędników do Genewy na marcową Sesję Ligi Narodów.

## Parlament francuski Ratyfikował Pakt Kellogga Zwycięstwo Poincarego.

Paryż, 1. 3. (radjo). W dniu dzisiejszym Izba ratyfikowała Pakt Kellogga 570 głosami przeciwko 12-u. Jest jeszcze jeden więcej sukces polityki Poincarego.



# Tydzień Związku Obrony Kresów Zachodnich

## Jego znaczenie i cele

W niedzielę, dnia 3 marca rozpoczyna się na terenie całego Pomorza Tydzień Obrony Kresów Zachodnich. Poświęcony jest on propagandzie idei, jakie reprezentuje Związek O. K. Z.: ma zaznajomić społeczeństwo tutejsze z zagadnieniem polsko - niemieckim, ma mu przedstawić, co w tej dziedzinie już zdziałano i co jeszcze pozostaje do zrobienia, ma wreszcie wskazać, jakie z tej sytuacji wyrastają zadania i obowiązki dla każdego Polaka.

Warto tedy pokrótce przypomnieć, czym jest ten Związek O. K. Z. i czego on chce? Jeśli w swej nazwie mówi o jakiejś „obronie” — to przed kim nas ma bronić i dlaczego? Nie powiemy żadnej nowej, nieznanej nikomu rzeczy: chodzi o obronę przed głównym wrogiem państwa polskiego, przed Niemcami. On to, od chwili zawarcia pokoju, nie przestaje nastawać na naszą niepodległość na naszą państwowość młodą, z takim trudem i mozolem zdobytą. On to za wszelką cenę usiłuje zagarnąć znowu, to co nam oddać musiał: Pomorze i Śląsk. Jego to knowaniom i intrygom należy przypisać niejedną wstrząs gospodarczy, z pierwszych lat naszego życia niepodległego. Na jego to skinięcie organizuje się dzisiaj mniejszość niemiecka w naszym państwie i podkopyuje jawnie i tajnie nasz byt narodowy, nakłaniając do tego samego inne mniejszości w Polsce. Może przywykliśmy już do tego tak dalece, że nie zdajemy sobie w życiu codziennym sprawy z ogromu niebezpieczeństwa, jakie na m. ze strony Berlina i jego cichych sprzymierzeńców w kraju grozi. Ale wtedy przypomnijmy sobie zeszlenczone ataki prezydenta Hindenburga na nasze granice

zachodnie, niesłychany występ grudniowy ministra Stresemanna w Lugano i ostatnie pogroźki niemieckie z powodu aresztowania Ullitza. Przypomnijmy sobie jeszcze skandaliczne stanowisko niemieckiej frakcji sejmowej wobec uroczystości dziesięciolecia niepodległości. Kto sobie te fakty uprzytomni z całą świadomością — ten już chyba nie powie, że groźba niemiecka jest tylko uwidzeniem lub mrzonką.

A wtedy też przyznać będzie musiał, że — skoro takie niebezpieczeństwo istnieje, to trzeba się jemu przeciwstawić. W Niemczech pracuje kilkadziesiąt wielkich organizacji, poświęconych idei „Drang nach Osten”. Garnie się do nich tłumnie społeczeństwo niemieckie, zaopatruje je w bogate środki materialne i stwarza w ten sposób nie jeden, nie dwa ale kilkanaście taranów, które coraz to głośniej, z coraz to beczelniejszym hasłem walą w naszą ścianę od zachodu. Błuda nam, jeśli wczasy nie usłyszymy tych groźnych odgłosów, jeśli nie ockniemy się i nie skupimy dla wspólnej obrony w tej jedynej polskiej organizacji, która ponad wszystkimi partjami, wyłączenie temu jednemu celowi poświęcona jest, który głosi jej nazwa: obrona kresów zachodnich. Tydzień Obrony Kresów Zachodnich niechaj tedy stanie się gromadną manifestacją wszystkich obywateli dobrej woli, którym dobro naszych kresów i całego państwa nie są obojętne, ale troską szczerą i serdeczną. Niechaj pokaże, że stoimy tu, czujni ramie przy ramieniu, zjednoczeni nieugiętą wolą obrony polskiego bastionu morskiego przed wszelkimi zakusami wroga.

## Obrady senackiej Komisji Budżetowej

**Kredyty na meljoracje. — Stworzenie funduszu rozbudowy miast. — Emerytura dla Powstańców 1863 roku.**

Warszawa, 1. 3. (radjo.) Na dziesiątym posiedzeniu Senackiej Komisji Budżetowej, obradowano nad budżetem. Wyjaśnieniami udzielał Minister Czechowicz. Minister nadmienił, że Bank Rolny udzielał będzie kredytów przedewszystkiem na meljoracje. Następnie objaśniając obszerne sprawę projektu ustawy o stworzeniu funduszu rozbudowy miast, Pan Minister podkreślił, że ustawa ta stworzy dla rządu stałe wielkie kredyty na rozbudowę, co ostatecznie rozwiąże sprawę mieszkaniową raz na zawsze. (Daj to Boże! Żeby tylko tak nie było jak z ustawą o podwyższeniu komornego. Red.) Po tej obszernej dyskusji i załatwieniu nowelizacji, poszczególnych skreśleń budżetowych Komisja obradowała nad konkretnymi ustępami budżetu. Przy jednym z punktów uchwalono rezolucję, wzywającą rząd do opracowania ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym dla Powstańców z roku 1863-go.

## „Mądre” rządy „wielkiego” Waldemarasa

czyli jak wygląda kraj, oddany w arendę Niemcom.

Kowno, 1. 3. (radjo.) Głód na Litwie szerzy się w sposób zastraszający.

Dzienniki przepelnione są opisami nieszczęśliwych rodzin, okrytych strzępami i z niesłychanym trudem zdobywających żywność dla wychudłych dzieci o żółtych twarzach i smutnych oczach. Ilość głodnych i cierpiących przytem na brak opału obliczają na kilka tysięcy.

Jako charakterystyczny przykład, podają dzienniki fakt, że kobieta, która poszła do lasu rządowego aby zebrać trochę chróstu na opał i którą skazano za to na 3 tygodnie więzienia, odsiedziawszy karę, wyszła z więzienia sama, pozostawiając w więzieniu dzieci, które z nią razem przeżywały zamknięciu, aby ocalić je od niechybnej śmierci głodowej.

Rodziny nędzarzy otrzymują pół kilo chleba na dobę i trochę mięsa.

Brak opału wzmagą straszne położenie.

Węgiel podróżał w Kłajpedzie już o 100 proc.

## W Genewie przewidują Ostre starcie Zaleskiego z Stresemannem

Nic z tego nie będzie

Rzym, 1. 3. (radjo.) Genewski korespondent Popolo di Roma podając informacje z Genewy donosi, że w kołach politycznych Ligi Narodów przewidziana jest żywa wymiana zdań pomiędzy Ministrami Stresemannem a Zaleskim na tle spraw mniejszości. Spodziewany jest ostry zatarg tak na jawnym jak i na tajnym posiedzeniu Ligi, jednakże nie należy oczekiwać jakiegokolwiek rezultatu na tem tle jak również Komisja do spraw mniejszości nie poweźmie żadnych konkretnych kroków.

## Rozprawa przeciwko sprawcy zamachu na konsula polskiego w Pradze.

Praga, 1. 3. (radjo.) Korespondenci donoszą z Pragi, że rozprawa przeciwko sprawcy zamachu na konsula polskiego w Pradze rozpocznie się dnia 12 marca r. b.

## Nowa fala mrozów w całej Czechosłowacji 28 stopni.

Praga, 1. 3. (radjo.) W całej Czechosłowacji nastąpiła gwałtowna zniżka temperatury. Niemal we wszystkich miejscowościach mróz dochodził do 28 stopni. Zanotowano również wielkie opady śnieżne.

## Premjer Bartel wrócił już z Gdańska do Warszawy.

Warszawa, 1. 3. (radjo.) Dziś o godzinie 8-ej rano powrócił Premjer Bartel do stolicy wraz z ministrem komunikacji inż. Kühnem.

## Katastrofa kolejowa w Rumunji.

Bukareszt, 1. 3. (radjo.) Między Bukaresztem a Ploeszti, Kurjer Warszawa — Bukareszt zderzył się z pociągiem towarowym, skutkiem czego rozbitych zostało kilka wagonów. Kilku konduktorów oraz kilkunastu podróżnych jest rannych.

# Wyścig o panowanie w przestworzach

## Niemieckie plany uruchomienia regularnej komunikacji powietrznej transoceanicznej

Od czasu przelotu przez Atlantyk Kpöhla i Fitzmauricea i wobec dwóch udanych lotów sterowców systemu Zeppelina pod dowództwem dra Eckenera do Ameryki, nieustannie prawie toczą się w Niemczech narady i rokowania, mające na celu uruchomienia stałej i regularnej komunikacji powietrznej transatlantycznej.

W chwili obecnej toczą się takie rokowania pomiędzy Deutsche Lufthansa, Hapag (Hamburg Amerika Linie), Norddeutscher Lloyd oraz ministrem komunikacji Rzeszy. Celem tych rokowań jest utworzenie towarzystwa, którego zadaniem byłoby zorganizowanie transoceanicznej komunikacji lotniczej. W rozmowach dotyczących ujawniły się dość poważne przeciwności pomiędzy linjami okrętowymi z jednej a Luft Hansą i ministerstwem komunikacji z drugiej strony. Lufthansie — jako spółce mieszannej — zarzuca się powolność i ociężałość organizacji, a w stosunku do ministerstwa komunikacji istnieją obawy o jego nadmierną supremację nad nowym towarzystwem z racji subwencji, które miałyby jemu płacić.

Poza projektem regularnej komunikacji samolotowej istnieje także i żywo omawiany jest plan komunikacji sterowcowej, przy czem wymieniona Hapag zgłosiła już gotowość uczestniczenia w kosztach budowy nowego sterowca systemu Zeppelina sumą 1 miliona marek, o ile sterowiec ten byłby użyty w transatlantycznej komunikacji powietrznej. Projektowane jest utworze-

## Rząd francuski zaprzecza istnieniu układu wojennego między Francją a Belgją.

Bruksela, 1. 3. (radjo.) Rząd belgijski wydał komunikat urzędowy, w którym kategorycznie zaprzecza istnieniu jakiegokolwiek układu wojennego z Francją lub między Sztabami generalnymi tych krajów i podkreśla, że szerzone przez prasę holenderską i niemiecką insynuacje na ten temat są kłamstwem zmierzającym do wywołania nieufności między Belgją i Holandją oraz między Holandją i Francją.

## Przed wielką bitwą dyplomatyczną w Genewie.

Genewa, 1. 3. (radjo.) Na sesję Ligi Narodów rozpoczynającą się w przyszły poniedziałek, przybędą wszyscy kierownicy rządów państw bałtyckich w celu przeprowadzenia nieoficjalnych rozmów z przedstawicielami państw zasiadających w Lidze Narodów. Zapowiedź przyjazdu tych kierowników państw bałtyckich, słusznie budzi wielkie zainteresowanie a związane ono ma być ściśle ze sprawą mniejszości.

## Rozruchy strajkowe w francuskim mieście Bordeaux.

Paryż, 1. 3. (radjo.) Z Bordeaux donoszą, że strajk robotników wywołany został przez agitatorów, których władze aresztowały. Gdy prowodyrów aresztowano, tłum składający się z przeszło 1.500 osób, rzucił się na policję i usiłował odbić aresztowanych. Zawezwano natychmiast pomoc wojskowa rozprużyła tłum raniąc kilkanaście osób.

## Niezwykła partja polityczna Rumuńscy lotnicy utworzyli własną partję.

Bukareszt, 1. 3. (radjo.) Utworzony tu został nowy blok parlamentarny, z lotników, którzy obecnie znajdują się w rezerwie. Blok utworzono z oficerów i podoficerów lotnictwa rumuńskiego. Szereg członków nowej grupy parlamentarnej, zajmuje poważne stanowiska w rządzie. Prezesem tej grupy obrano niejakiego Gafencu, generalnego sekretarza ministerstwa spraw zagranicznych Rumunji.

## Walki z bandytami w Meksyku kilkunastu zabitych.

Meksyk, 1. 3. (radjo.) Wysłano przeciwko bandytom wojska rządowe stoczyły walną bitwę z większym oddziałem bandytów, którzy zamordowali dwóch inżynierów amerykańskich. Kilkunastu bandytów zostało zabitych.

Na wyspach Azorskich.

## połowa kraju pod wodą

Ogromne straty.

Paryż, 1. 3. (radjo.) Z wysp Azorskich donoszą, że na skutek ogromnych opadów deszczowych, wylały wszystkie rzeki zalewając prawie połowę kraju. Straty w ludziach i w marterjale są tak ogromne, że poprostu niemożna ich narazić ustalić.

## Zorza polarna, widziana w Kownie

Kowno, 1. 3. (radjo.) Mrozy na Litwie wzmagają się coraz bardziej. Wczoraj o godz. 7 rano termometr w Kownie wskazywał temperaturę 25 stopni poniżej zera, a w innych częściach kraju mróz dochodził do 30 stopni.

Wieczorem między godziną 8 a 10 widziano w Kownie i w Kłajpedzie piękne zjawisko zorzy północnej.



## WIADOMOŚCI Z POMORZA

### Przed wyborami.

#### Baczność Kłodawa i Powalek!!!

Wybory odbędą się w naszej gminie dnia 3-go marca to jest w niedzielę. Gmina posiada dwie listy zgłoszone do wyborów. Na liście 1-ej znajdują się sami polacy, osadnicy i robotnicy. Ta więc lista powinna być poparta przez wszystkich polaków Kłodawy i Powalek. Na listę nr. 1. oddać musimy swoje głosy.

Jakich kandydatów ma lista nr. 2-gi to wszyscy wiedzą.

Jeżeli dobrze przyjrzymy się nazwiskom wszystkich kandydatów z listy nr. 2: to przekonamy się, że obowiązek polaka i katolika, nakazuje głosować tylko na listę nr. 1., na listę prawdziwą polską i katolicką.

W naszych radach gminnych zasiadać muszą polacy, boć przecież w własnym jesteśmy kraju polskim i sami jesteśmy polakami. Aby jednak w naszych radach gminnych zasiadali prawdziwi polacy, nie ci od parady ale ci od ciężkiej pracy dla dobra Polski i Kościoła Katolickiego, to głosować wszyscy musimy tylko na listę nr. 1. Tak nam nakazuje sumienie, wiara i godność polaków tak każe nam głosować nasz własny interes chłopski. To też apelujemy, ażeby ani jeden nie znalazł się taki, któryby nie głosował na listę nr. jeden.

Osadniku polski i robotniku, spełnij twój święty obowiązek i idź jutro do urny i głos twój złóż na listę nr. 1.

#### Zamarzył na śmierć.

Starogard. Niejaki Szymarowicz wybrał się ze Starogardu do Zabna. W drodze dostał ataku sercowego i stracił przytomność. Po pewnym czasie przechodnie spostrzegli nawpół zmarzniętego człowieka. Szymanowicz został przewieziony do szpitala i po kilku dniach zmarł.

#### Ohydny czyn rozpustników.

Starogard. Do szpitala w Starogardzie przywieziono z pobliskiej wioski kilkuletnią dziewczynkę która padła ofiarą dwóch zwyrodniałych robotników rolnych. Zbrodniarze ci dopuścili się na niej ohydneho gwałtu. Sprawców ciężkiej zbrodni aresztowano.

#### Nieszczęśliwy wypadek.

Bydgoszcz. W przedsiębiorstwie Franciszka Głowackiego, 67 letni cieśla Stachowny Maksymilian, będąc zatrudniony obróbką przy budowie domu, został uderzony spadającym młotem w kręgosłup tak silnie, że w stanie ciężkim przewieziono go do szpitala.

#### Zażydzenie rady miejskiej.

Golub. Rada miejska w Golubiu wybrała na ostatnim swym posiedzeniu czterech żydów do poszczególnych komisji. Zaznacza się, że Rada miejska w Golubiu składa się z 11 Polaków - katolików i jednego żyda.

#### Niezwykłe zdarzenie.

Brodnica. Pewien mistrz rzeźnicki, wyszedłszy na swe podwórce ujrzał szczura, przymarzył tego językiem do obręczy jednego z kół przy wozie. Widocznie coś go znęciło a gdy zaczął obręczyć, język mu przymarzył i nie zdoławszy się uwolnić, zamarzył.

#### Echo afery mieszkaniowej.

Grudziądz. Swego czasu donosiliśmy o wielkiej aferze mieszkaniowej która poszkodowała

poważną liczbę osób. Pięciu oszustów zdołano aresztować i zdawało się, że sprawa skończona, gdy tymczasem wyszła na jaw sprawa niejakiego Michalskiego byłego sekretarza sądowego. Udawał on sekretarza sądowego i przedzierzawiał swe mieszkanie jak jego poprzednicy kilka osobom na raz, biorąc czynsz z góry w postaci wygórowanej. A gdy przyszedł termin odania mieszkania, kręctwem zbywał poszkodowanych. Tak długo, aż zajęła się nim policja. (a)

#### Grudziądz ku czci Ojca św. Piusa XI.

Grudziądz. Ubiegłej niedzieli dał Grudziądz jasny dowód przywiązania do tronu piotrowego który reprezentuje Ojciec św. Pius XI. Starannie przygotowano akademię na czterech wielkich salach, które wypełniły się po brzegi różnymi warstwami ludności, owiane były miłością i ciepłem religijnym. Przebieg był bardzo doniosły i godny.

#### Czego już nie kradną. Kradzież świń, walizki roweru itd.

W ostatnim czasie zanotowano kilka kradzieży, przytem drobnych rzeczy jak walizki roweru i gotówki. Na uwagę zasługuje włamanie do składu rzeźnickiego przy ulicy Grobowej, skąd skradziono 2 świnię i kilka centnarów wyrobów mięsnych. Śledztwo w toku.

#### Napad rabunkowy.

Koronowo. Dnia 27 bm. o godzinie 20, na szosie pod Koronowem został napadnięty przez 2 nieznanych opryszków, powracający od pracy z Gościeradza do domu w Koronowie, robotnik Wincenty Szewczyk. Sprawcy pod groźbą użycia broni, zabrali Stewczykowi zegarek nikłowy wartości 30 zł. oraz dwa złote gotówki. Po dokonaniu czynu sprawcy zbiegli.

Natychmiastowy pościg za sprawcami nie dał wyniku, dalsze dochodzenia w toku.

## „Żaden prawodawca nie jest uprawniony poprawiać Chrystusa i przekreślić jego nauki!”

### Co pisze Ks. Kardynał dr. Hlond o sprawie małżeńskiej

J. Em. ks. kardynał prymas dr. August Hlond wydał następujący okólnik do księży proboszczów w sprawie małżeńskiej:

„Zachodzi niewątpliwie potrzeba jednolitego prawa małżeńskiego w Polsce, bo dzisiejsza różnorodność ustawodawstwa w tym ważnym przedmiocie powoduje niejasności i zamieszanie a w takich warunkach łatwo o nieporządki i nadużycia. Nie można więc mieć zasadniczych zastrzeżeń co do kodyfikacji jednolitej ustawy małżeńskiej na całą Rzeczypospolitą.

Z troską atoli stwierdzić należy, że z tej sposobności skorzystają koła liberalne i wolnomyślnie, aby ponowić swój atak na małżeństwo katolickie. W prasie i drogą wiecowej propagandy głoszą i szerzą tylekroć już przez Kościół potępioną teorię, usiłując sprowadzić małżeństwo katolickie do zwykłego kontraktu świeckiego, który można z realnych przyczyn i subiektywnych (osobistych) powodów wypowiedzieć, lub przed forum cywilnym zaskarżyć. Powołują się one w innych dzielnicach na Wielkopolskę i sofistycznie (mędrkując) wnioskuje, że śluby cywilne mogą się tak bardzo sprzeciwiać naukom Kościoła, skoro katolickie społeczeństwo wielkopolskie z niemi się oswoiło, a mimo, iż od 50 lat z górą ma obowiązujące śluby cywilne i możliwość rozwodów, pozostawiając zdrowsze, niż te dzielnice, w których ani ślubów cywilnych, ani rozwodów nie było.

Chodzi tu o jeden z najbardziej zagrożonych punktów kultury chrześcijańskiej. Toczy się oń walka w całym świecie. Rzecz jasna, że Kościół katolicki nie może się sprzeniewierzyć swemu posłannictwu i musi mimo naporu laicyzmu — (ciemnych w tej sprawie ludzi) także to zagadnienie wyświecić zgodnie z nauką Chrystusową. To też w encyklikach, listach i alokucjach (wezwanach) konsystorskich, papież wieku XX bez zastrzeżeń potępiali pojęcia małżeńskie, niezgodne z zasadami Kościoła i protestowali w każdym przypadku, gdy rządy lub parlamenty wprowadzały dla katolików śluby cywilne i rozwody. —

Dzisiaj, gdy ta fala naturalizmu w wyrażeniu antychrześcijańską tendencją dociera do nas, jest naszym obowiązkiem pasterską duchowieństwa sprawę małżeństwa katolickiego jeszcze raz jasno ludowi przedstawić. Wszyscy powinni sobie dokładnie zdać sprawę z tego, że w tym przedmiocie nauka Chrystusowa jest jasną i wieczną. Żaden rząd ani żaden prawodawca nie jest uprawniony poprawiać Chrystusa i przekreślać Jego nauki. Katolicy poddani jakiegokolwiek państwa mają prawo i obowiązek żądać, aby ustawodawstwo cywilne nie gwałciło ich sumień, i aby uszanowano w tym względzie ich religijne przekonania. Nikt z katolików wielkopolskich nie będzie bronił pozostałych tu z czasów zaborczych ślubów cywilnych i rozwodów i każdy będzie wdzięczny za ich zniesienie.

Przepięknie i wyczerpująco omówili już księża biskupi małżeństwo katolickie w liście pasterskim z roku 1921. Dokument ten powinien być znowu odczytany z ambon przy pierwszej sposobności. W komentarzu wskażą wielebnie księża na niebezpieczeństwo bieżącej chwili i zwrócą uwagę na to, że trzeba koniecznie surowym duchem Chrystusowym wypalić na ciele społeczeństwa chorobliwą świerzbiczkę rozwodową, gdyż inaczej zamiast się ona wskutek ułomności ludzkiej w nieuleczalnego i śmiertelniegroźnego raka. Z upadkiem małżeństwa zginie rodzina i załame się siła narodu, a Sodoma i Gomora rozpościerać się będą tam, gdzie dotychczas kwitły nasze piękne obyczaje.

„Non omnes capiunt verbum istud” (Mat. 19.) (Nie wszyscy pojmują to słowo Red.) Tem usilniej trzeba nalegać i tem więcej sprawy pilnować.

#### Pożary z podpalenia.

Katowice. W nocy na 27 lutego w Wijewie w powiecie leszczyńskim wybuchł pożar w zabudowaniach gospodarza Stanisława Michalewicza. Spaliła się obora i 12 sztuk bydła. Z zabudowań Michalewicza ogień przerzucił się na gospodarstwo Stanisława Breiera, któremu spalił się chlew. Szkoda wynosi około 20.000 złotych. Podejrzewa się o zbrodnicze podpalenie pewnego mieszkańca Wijewa, który odgrażał się Michalewiczowi, że go zniszczy.

## Odległe światy

### Planety, słońca, mgławice

Astronom szwedzki, prof. Lundmark twierdzi, że teoria Einsteina o istnieniu granic wszechświata, zresztą bardzo dobrze uzasadniona i która oddała astronomi ważne usługi, nie jest jednak ostatniem słowem nauki. W ciągu swej pracy rejestrowania i katalogowania 30 000 ciał mgławicowych, czyli 1/30 części tego, co znane jest astronomom, doszedł on do wniosku, że droga mleczna jest nieskończonym pasmem gwiazd i systemów słonecznych, których nasze teleskopy ująć nie mogą.

Co do naszej własnej planety, to karjera jej jest bardzo upokarzająca. Z początku ziemia uchodziła za środek wszechświata, potem zdegradowano ją do roli trabanta słońca. Słońce ze swej strony okazało się malutką częścią drogi mlecznej, która znowu też jest tylko składnikiem pewnej grupy gwiazd.

#### A jaki będzie koniec ziemi?

Według prof. Lundmarka będzie nim eksplozja w olbrzymim balonie gazowym, który nazywamy słońcem. Wybuch ten będzie trwał 24 godziny. Zjawiska takie często możemy obserwować na niebie, gdy powstają i znikają nowe gwiazdy. Po wielu milionach lat jednak słońce może się utworzyć na nowo i raz jeszcze umożliwić powstanie owej kultury.

W jednym ze swych odczytów wygłoszonym w Tow. Astronomicznym w Sztokholmie, wytlumaczył prof. Lundmark metody mierzenia odle-

głości nawet najbardziej oddalonych systemów gwiazd. W konstelacji Andromedy np. możemy obecnie obserwować pojawienie się nowych gwiazd. Porównując maksymalną siłę światła tych gwiazd z odpowiednimi gwiazdami drogi mlecznej, można stwierdzić, że mgławica Andromedy odległa jest od ziemi o milion lat świetlnych. (Rok świetlny jest to odległość na której przebycie promień światła zużywa rok czasu).

#### Czy planety są zamieszkałe?

Na pytanie to — zdaniem prof. Lundmarka — nie można odpowiedzieć stanowczo przecząco, chociaż prawdopodobnie nigdy co do tego zupełnej pewności nie zdobędziemy. Jeżeli jednak są mieszkańcy na Marsie, życie ich jest o wiele trudniejsze, niż np. życie Eskimosów w okolicach podbiegunowych. Nie jest też niemożliwe, że na Wenerze istnieje życie organiczne. Między jej stroną, stale zwróconą ku słońcu, a więc zbyt gorącą, a stroną stale odwróconą, a więc lodową, istnieje strefa umiarkowana, gdzie życie organiczne może się krzewić.

Odczyty prof. Lundmarka cieszą się wielkim zainteresowaniem, gdyż wogóle astronomja zyskała sobie w Szwecji ogromną popularność. I tak w okolicach Sztokholmu stanąć ma olbrzymie obserwatorium astronomiczne, które będzie wyposażone w wszelkie najnowsze instrumenty i posiadać będzie najsilniejsze z dotychczas znanych lunety.



## Znaczenie wystaw powszechnych w życiu nowoczesnym świata

# Wielki przegląd bogactwa narodowego

### na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu

Powszechna Wystawa Krajowa tylko wten czas spełni całkowicie swe zadanie, gdy ją zobaczy cała Polska. Jeżeli cel ten ma być osiągnięty, wieść o Wystawie dotrzeć musi do każdej zagrody włościańskiej, do domu choć najmniejszego. Wiele w tym względzie zdziałać mogą broszurki o Wystawie lecz nie każdy może dostać broszurki. Dlatego „Dziennik Pomorski” uświadamiać będzie, jaknajszersze warstwy społeczeństwa o znaczeniu Powszechnej Wystawy Krajowej. I w niniejszym artykule czytelnicy „Dziennika Pomorskiego” dowiedzą się o najniezbędniejszych rzeczach dotyczących Powszechnej Wystawy. Ufam, że rzucone przez „Dziennik Pomorski” ziarno na urodzajną glebę przyniesie plon obfity.

Najpierw krótko opowiem o znaczeniu Wystaw w ogóle.

Co rozumiemy przez Wystawę? Przez Wystawę rozumiemy pokaz przedmiotów wartościowych, budzących zainteresowanie ogólne, lub pewnej grupy widzów. Oglądamy wystawy sklepowe, zwłaszcza przedświątne, chodzimy na Wystawę obrazów, i od czasu do czasu czytamy w gazetach artykuły o wystawach pewnych działów rolnictwa lub przemysłu w naszych większych miastach. Z pewnością kochani czytelnicy, oglądaliście ilustrowane pisma, i widzieliście obrazy i fotografie Wystaw w Anglii i Paryżu, w Ameryce i w Szwajcarii. Wystawy te, miały charakter krajowy, albo międzynarodowy, zależnie, czy w ich urządzeniu brał udział dany naród własnymi siłami i środkami, czy też wystawa była ogólnem dziełem wielu narodów, które zwoziły swe wartości i zdobycze na teren inicjatorów wystaw.

Naturalnie, że takie olbrzymie przedsięwzięcia, jak zwiezenie milionów cennych przedmiotów z całego świata do jednego miasta, wymaga olbrzymich terenów, wielkiej budowl, milionowych wkładów wielkiej pracy.

Dopóki narody mało się znały wzajemnie i dopóki nie było łatwej komunikacji — o wystawach światowych nikt nie wiedział. — Na zjazdach, uroczystościach królewskich, pokazywano sobie rzeczy godne widzenia. Nasz król Kazimierz Wielki, zachwycał swych gości weselnych bogactwem i przepychem.

Pierwszą wystawę, która zobrazowała stan gospodarczy swego kraju — urządzili Czesi w r. 1791, aby zachęcić swych przemysłowców do walki z przemysłem pruskim.

Nową erę wystaw międzynarodowych zapoczątkował Londyn, urządzając w r. 1851 pierwszą powszechną wystawę, w której wzięło udział 17000 wystawców, a zwiedziło ją w ciągu 5 miesięcy 6 milionów widzów, czyli przeciętnie 50 tys. osób dziennie. Czysty zysk z wystawy wyniósł 5 i pół miliona franków.

Za przykładem Londynu poszedł najpierw New York, a potem nieprzerwanem już ciągiem urządzają co kilka lat stolice, świata świetne i gwarne wystawy międzynarodowe, wśród których wyróżniają się rozmiarami i frekwencją: Paryska z r. 1878 którą zwiedziło 16 milionów widzów, chicagowską, z 1900 r. pobijającą wszystkie rekordy, bo zwiedziło ją 48 milionów gości z całego świata. Te ogromne cyfry dają nam wyobrażenie o wielkiem znaczeniu wystaw w nowoczesnym życiu narodów ubiegających się w szlachetnym współzawodnictwie o palmę zwycięstwa w wyścigu pracy i tryumfów ducha.

Naród nasz, pozbawiony przez cały XIX wiek politycznej samodzielności, nie miał możności ekonomicznego rozwoju, odpowiadającego jego potrzebom i zdolnościom.

Mimo tego brał jednak udział w wystawach urządzonych w stolicach państw zaborczych. Wystawy w b. zaborze austriackim zapoczątkowało Towarzystwo Gospodarskie wystawą, była i narzędzi rolniczych we Lwowie w r. 1849, po której poszły podobne w Rzeszowie, Stanisławowie, Tarnowie, Tarnopolu, Złoczowie, Przemysłu, Krakowie i t. d.

W b. zaborze pruskim inicjatywę urządzania wystaw polskich wzięły swe ręce Tow. Przemysłowe. Ponieważ wystawy te nosiły charakter propagandowy polski i wymierzone były przeciwko przemysłowi niemieckiemu, spotykały je często represje i nieżyczliwość ze strony władz pruskich. Wystawy niemieckie w Poznańskim (w Bydgoszczy i w Poznaniu 1911 r.) miały charakter germanizacyjny wymierzone przeciwko polskiemu rolnictwu, przemysłowi i rzemiosłu.

Po wojnie światowej potrzeba urządzania wystaw okazała się silniejszą w Polsce, niż w innych krajach, ze względu na konieczności bliższego poznania się dawnych dzielnic w dziedzinie gospodarczej. Zorganizowano u nas wystawę przemysłową w Katowicach w r. 1923, Rolniczą w Łowiczu i Włocławku tego samego roku, wzorowej wsi polskiej w Liskowie, Rolniczą w Gru-

dzianu i Gnieźnie 1925, Higieniczną w Warszawie 1927, Spożywczą w Katowicach 1927, Wodną w Bydgoszczy 1927, i Lotniczą w Warszawie.

Pytacie się teraz kochani czytelnicy, na co Polska urządza Powszechną Wystawę Krajową, czy? Opowiem Wam. Ku upamiętnieniu dzisiejszej która tyle kosztuje pieniędzy, a więcej jeszcze pracownicy odzyskania swej niepodległości państwowej, urządziła Polska od 16. maja do 30 września 1929 r. pierwszą w swych dziejach Powszechną Wystawę Krajową w Poznaniu, dla zadokumentowania swego życia, pracy i rozwoju w tym okresie. Dalej przecież wiecie, że nasi sąsiedzi po sądzą nas o brak umiejętności gospodarowania się, — temu posądzeniu niechętnych sąsiadów zada kłam właśnie Wystawa Krajowa. — W 10-ciu latach naszego istnienia państwowego odbudowaliśmy wojną przeorane, zniszczone pola, uruchomiliśmy zdemontowane fabryki i kopalnie, rozbudowaliśmy koleje i potężny port w Gdyni, podnieśliśmy poziom naszego rolnictwa, administrację państwową i postawili na granicach Rzeczypospolitej świetną, miłością Ojczyzny natchnioną narodową armię. Wystawa ta przedstawia całość stał twórczości narodowej w dziedzinie kultury, sztuki i nauki, przemysłu, handlu i rolnictwa, oraz opieki społecznej, wychowania fizycznego, higieny i sportów ze szczególnem uwzględnieniem dorobku dziesięciolecia niepodległości.

Powszechną Wystawę Krajową w Poznaniu daje naród polski świadectwo swej pracy i dojrzałości gospodarczej wobec siebie i świata.

## Oryginalna transakcja handlowa

### Kupił auto za 10 tys. szklanek kawy.

Pewien właściciel kawiarni w Rowedero w Szwajcarii marzył stale o samochodzie, ale niestety, nie posiadał pieniędzy na kupno auta. Pragnienia gorące zdradzają jednak ciekawe nieraz pomysły, więc i w głowie właściciela kawiarni powstał koncept nielada. Zaproponował pewnemu właścicielowi samochodu, aby mu sprzedał wóz za 10 tysięcy szklanek kawy, wystawionych w bonach. Właściciel samochodu obliczył korzyści tej zamiany, które przedstawiały się następująco, 6000 franków wart jest wóz. Szklanka kawy kosztuje jednego franka, czyli, że spieniężone bony przyniosłyby 10 000 fr., czyli że zarobiłby na tym interesie 4000 fr. Kawiarnia prosperowała dobrze, należało więc tylko bony puścić między ludzi. Były właściciel auta już od miesiąca zajmuje się na pieszo sprzedawaniem bonów, a właściciel kawiarni tymczasem niepokoi okolice swemi przejeżdżkami samochodem. Ciekawość, kto błogosławi, a kto z tych dwóch przeklina ów interes samochodowo - kawowy.

## Wilki pożarły

11 rekrutów.

Donoszą tu z Tirany, że oddział rekrutów albańskich, eskortowany przez żandarmów, został zaatakowany przez stado wilków.

11 młodych żołnierzy, którzy nie mieli jeszcze przy sobie broni, zostało pożartych przez wilki.

## Król szukający schronienie na drzewie

### Ciekawa anegdota historyczna

Niezwykła historia przywiązana jest do pensji, jaką do dziś dnia pobiera dr. Franciszek E. Walker, profesor uniwersytetu w Kanadzie — od króla angielskiego Karola II. Profesor opowiada następująco:

W roku 1651 mieszkała jego prababka mrs. Elżbieta Peudrell-Yales z pięciu braćmi w majątku swym Boscobel w Anglii. Niewiasta, Bogu ducha inna, wiodła tam życie skromne i spokojne, ani przez myśl jej nie przyszło, że los przeznaczył ją do wielkich czynów. Mianowicie w zabawny i ciekawy sposób uratowała życie królowi Anglii, przechodząc dzięki temu do historii świata. Karol II musiał uciekać z kraju i kryć się przed „Roundheads”, zwolennikami Cromwella, który go pobił w wojnie pod Weraster. Pogoń ścigała go po całym kraju, a król, ratując się ucieczką zjawiał się pewnego poranka najniespodziewaniej w majątku Peudrellów. Elżbieta, która nie miała dotąd szczęścia oglądania króla w rzeczywistości, była nieopisanie zażenowana i onieśmieszona. Ale król prosił ją, aby nie bawiła się w żadne ceremonie, lecz wskazała mu copperszej jaką bezpieczną kryjówkę, bo nieprzyjaciele pędzą w ślad za nim.

Elżbieta przywołała swych pięciu braci na naradę i wszyscy wspólnie zastanawiali się, który ciemny kącik, która wielka skrzyżnia, która szafa byłaby najbezpieczniejszym miejscem dla króla. Wszelkie projekty spaliły na panewce z tego względu, gdyż przypuszczać należało, że nie-

## Na Biegun Południowy

### wyruszy nowa ekspedycja.

Pozazdroszczono Byrdowi. Anglja nigdy nie pominęła brakiem uwagi żadnej ekspedycji, która miała za zadanie rywalizację na polu nauki. Tym razem zazdrość wzbudziła w angielskich profesorach sława Byrda, który walczy bohaterko z trudnościami na biegunie południowym.

Do Londynu przyjechał znany badacz krajin polarnych, profesor Douglas Mawson. Sir Mawson jest profesorem geografii w Australji w mieście Adelaide, na tamtejszym uniwersytecie.

Profesor przyjechał do Londynu, by przygotować tam nową ekspedycję na biegun południowy. Ma on nadzieję, że uda mu się wszystko przygotować na wyprawę już na przyszły rok, tak, że latem 1930 r. wyruszyłaby ona z Hobartu, stolicy wyspy Taranji w drogę ku siedlisku wieczystych lodów.

Profesor twierdzi że zima na biegunie jest surowa, ale lato odpowiada zupełnie tej pogodzie, jaką my mamy właśnie obecnie w Europie, z tą różnicą, że trzeba się tam liczyć z większymi zamokami śnieżnymi. Mawson ma już doświadczenie, gdyż uczestniczył w ekspedycji Shackletona w 1907 r. i stał na czele ekspedycji w latach 1911 i 1914.

Rząd angielski i sfery naukowe okazują wielkie zainteresowanie nowej imprezie i jest nadzieja że profesor Mawson zbierze na nią odpowiednie fundusze, gdyż w takich wypadkach Anglijcy nigdy nie skąpią pieniędzy.

## Zwyczajne ślubne na Huculszczyźnie

Pierścionki ślubne.

Huculi mają po dziś dzień oryginalne i niezwykłe obrzędy ślubne. Narzeczony, np. podobnie jak narzeczona, przystrojony jest w wieniec na głowie, w który wplecione są drobne pieniądze. Nigdy nie może w nim zabraknąć czosnku, który jest postrachem na złego ducha. Obrączki ślubne są z sera i są tak wielkie, że noszą je nie na palcu lecz na ramieniu. Po ślubie wraca najpierw panna młoda do domu. Kiedy nadejdzie pan młody przed dom, posyła swej pani obrączki serową, a wzamian otrzymuje jej pierścien. Jest to hasłem do rozpoczęcia uroczystości. Serowe pierścionki przechowują następnie na pamiątkę dnia tak uroczystego.

## W czasie wojny światowej i pokoju

### Ilu ludzi zginęło a ilu ginie.

Straty Stanów Zjednoczonych w czasie wojny światowej wynosiły 77 118 zabitych zaś od r. 1919 do 1927 ofiar wypadków samochodowych padło 137 017 osób, ponosząc śmierć. Liczba inwalidów wojny światowej wynosi w Stanach Zjednoczonych 221 059 osób, wskutek zaś wypadków samochodowych kalectwa cięższe lub lżejsze odniosło... 3 500 000 osób. Oto hekatomba jakie składa ludność Stanów Zjednoczonych podczas pokoju.

## Powracają do Berlina

### niemieccy przedstawiciele reparacyjni

**Paryż, 28. 2. (radjo).** Przedstawiciel Niemiec na Konferencję rzeczoznawców reparacyjnych pp. dyrektor Kastl i dr. Vegler wyjeżdżają do Berlina z powodu, iż w najbliższych dniach, nie odbędzie się żadne posiedzenie Komisji Reparacyjnej. Czy poza tą wizytą nie kryje się jeszcze co innego, niewiadomo.



## Ku Tobie Panie

Śladami Twej męki podążam samotny,  
Ku Tobie Panie mój ukrzyżowany,  
By łzami obmyć boskie Twoje rany,  
I u stóp złożyć duszy wstyd sromotny.

Po drodze życia wielce uciążliwej,  
Na szczyt Golgoty pnę się coraz w zwyz,  
Bo mi tam wiedzie Zbawcy świata Krzyż,  
I sił dodaje mej duszy trwożliwej.

Idę, a z sobą radbym wziąć świat cały  
I zanieść Tobie Chryste umęczony,  
Pragnę, byś widział, że upokorzony  
Staje przed Tobą człowiek nędzny, mały.

Stacje Twej Męki na Krzyżowej drodze,  
Oglądam i gorzkie odprawuję żale,  
Żem w zaślepieniu i w występny szale,  
Raz jeszcze Boga ukrzyżował srodze.

Ku Twej Golgocie podążam o Chryste,  
By tam rozważać dzieło odkupienia,  
Łaskę wyprosić dla duszy zbawienia,  
I z Bogiem zawrzeć przymierze wieczyste.

Po drodze życia wielce uciążliwej,  
Na szczyt Golgoty coraz pnę się w zwyz,  
Bo mi tam wiedzie Zbawcy świata Krzyż  
I sił dodaje mej duszy trwożliwej.

Śladami Twej męki podążam samotny,  
Ku Tobie Panie mój ukrzyżowany,  
By łzami obmyć boskie Twoje rany,  
I u stóp złożyć duszy wstyd sromotny.

M. Wiktor.

## KRONIKA MIEJSCOWA.

Chojnice, dnia 2. marca 1929 r.

### Porządek nabożeństw w farze.

7.30 Msza św. z nauką polską, 8.45 nabożeństwo niemieckie. 10.30 suma z polskim kazaniem (diecezjalna kolekta na cele walki z alkoholem). 12.15 Msza św. 15 Różaniec i zgromadzenie Żywego Różańca. 16 zebranie Społeczności Żeńskiej w klasztorze. 9 nabożeństwo w Szenfeldzie. 10.30 nabożeństwo w Moszczenicy.

W poniedziałek o 4 zebranie Bractwa Matek Chrześcijańskich w farze.

Poleca się gorąco zwiedzenie filmu misyjnego p. t. „Insulinda w auli gimnazjum w sobotę i niedzielę wieczorem o 17.30 i 20.

### Spieszcie wszyscy na film misyjny!

W ostatniej chwili jeszcze raz przypominamy o wspólnym filmie misyjnym w 7 aktach pt. „Insulinda”, który cieszył się niebywałym powodzeniem w większych miastach Polski, jak ostatnio w Poznaniu. Film ten, własności Tow. Słowa Bożego, przedstawia w abrywnych obrazach żywe życie misyjne. Przed oczyma widza przesuwa się podróż morską z Amsterdamu do Indji Wschodnich, pracę misjonarzy katolickich wśród pogan i wiele innych ciekawych momentów. Całość to oryginalne zdjęcia, wykonane pod reżyserją jednego z misjonarzy. Każdy chyba skorzysta z okazji i popieszy się na Aulę gimnazjum dnia 2 i 3 marca o godzinie 8 wiecz. Ceny miejsc w sobotę wstęp 50 gr. 1 miejsce 80 gr., 2 miejsce 1 złoty. W niedzielę (przygrywa orkiestra gimnazjalna) wstęp 60 gr. 1 miejsce 1 zł. 2 miejsc. 1.50 zł. Bilety tylko wieczorem przy kasie.

### Podziękowanie.

Za składkę na rzecz Podkomitetu dla niesienia pomocy wdowom i sierotom po pracownikach kolejowych Chojnice złożoną przez Polski Związek Maszynistów Kol. koło Chojnice w wysokości 55 złotych, oraz przez p. L. Szamotulskiego w wysokości 20 złotych p. J. Brzezińskiego w wysokości 5 złotych i p. L. Kosidowskiego w wysokości 4 zł. składa niniejszem swe najserdeczniejsze podziękowanie. Podkomitet.

### Tydzień Obrony Kresów Zachodnich.

Na podstawie zezwolenia p. Wojewody Pomorskiego odbędzie się na terenie Województwa Pomorskiego w czasie od 3 do 10 marca br. Tydzień Obrony Kresów Zachodnich. Celem Tygodnia jest zaznajomienie społeczeństwa polskiego na Pomorzu z programem i działalnością Związku Obrony Kresów Zachodnich, zwiększenie liczby członków, oraz funduszy tej organizacji. Każdy świadomy niebezpieczeństwa niemieckiego Polak na Pomorzu powinien wstąpić w szeregi członków Z. O. K. Z. i w czasie Tygodnia Obrony Kresów Zachodnich poprzez pracę tej organizacji jednorazową choćby najmniejszą ofiarą. Ofiary i składki można wpłacać na listy składkowe będące w obiegu jak też w Redakcji „Dziennika Pomorskiego”.

### Ile bezrobotnych liczą Chojnice?

W ostatnim czasie sprawozdawczym (od 17 do 23 lutego br.) liczba bezrobotnych na terenie Województwa Pomorskiego zwiększyła się o 285 osób i wynosi obecnie 13.898 osób z czego na Toruń przypada 15.788, na Grudziądz 1.114, na Chełmżę 942, na Tczew 838, na Starogard 628, na Chojnice 599, na Gdynię 525 bezrobotnych.

### Oznaka pamiątkowa P. W. K.

Powszechna Wystawa Krajowa 1929 roku w Poznaniu wydaje oznaki pamiątkowe, których wzór wykonał profesor Państwowej Szkoły Sztuki Zdobniczej w Poznaniu p. Wroniecki, w dwóch wykonaniach, a mianowicie: a) oznaki czworokątne tło amarantowo - złote (emalia) b) oznaki okrągłe, tło amarantowo - białe (emalia) - z orłem białym. Cena wynosi 1 zł. - za sztukę. Oznaki mogą być już obecnie dostarczone. Z polecenia Powszechnej Wystawy Krajowej przyjmuje zamówienia i uskutecznia wysyłkę. Towarzystwo Pomocy Inwalidom Wojennym i Weteranom z 1863 roku na Województwo Poznańskie w Poznaniu, ulica Fredry 7.

### Uwaga podatnicy.

Urząd Skarbowy zawiadamia, iż termin składania zeznań o dochodzie na rok 1929 upływa dla osób fizycznych spadków wakuujących i dla osób prawnych z dniem 15. br. Winni niezłożenia zeznań w powyższych terminach ulegną skutkom przewidzianym w art. 50, p. 5, oraz 92 ustawy o państwowym podatku dochodowym (Dz. U. R. P. Nr. 58, poz. 411, 25).

## Złodziejka chojnicka na występach w Bydgoszczy

Ujęto w Bydgoszczy poszukiwaną od dłuższego czasu Katarzynę Jaziczewską, lat 30, z Chojnic, która dokonała na tamtejszym terenie całego szeregu kradzieży, za które była poszukiwaną i ukrywała się w Bydgoszczy.

### Kto służył w 63 p. p. niech się zgłosi.

Dowódca i Korpus Oficerów 63 p. p. zwracają się z serdeczną prośbą do wszystkich P. P. oficerów i szeregowych, którzy służyli w 1919 - 1920 roku w 63 p. p. o nadesłanie posiadanych przez nich dokumentów jak: rozkazy, itp. dotyczące przeżyć bojowych tak z okresu powstania jak i pobytu na froncie, oraz o nadesłanie fotografii z życia pułku, z tych okresów do będącej w opracowaniu „Jednodniówki”, która ukaże się w dniu 8-go maja w 10-tą rocznicę powstania pułku. Komitet redakcyjny „Jednodniówki” zwróci po wykorzystaniu nadesłanej materjały.

Adres: Knt. Kazimierz Czermak, adiutant 63 p. p. Toruń. Koszary gen. Hallera.

### Cena pokoi dla wycieczek na P. W. K.

Powodzenie Wystawy Krajowej w Poznaniu zależeć będzie od tego, jak zostanie ujęta sprawa wycieczek. Kwestja ta jest tak ważna i zarazem trudna do omówienia, że nie podoba jej żaden komitet turystyczny, jeśli nie znajdzie zrozumienia i poparcia wśród szerokich warstw społeczeństwa. Dziś już więc należy się tą sprawą gorliwie zająć, omawiając ją na zebraniach organizacji i towarzystw. Jeśli już powiazały się komitety wycieczkowe, to powinny one zgłosić się do powiatowych komitetów turystycznych. Dla zbiorowych wycieczek będą zarezerwowane kwatery w cenie 2 zł. 50 gr. do 5 zł. zbiorowe i przeznaczone tylko dla warstw najbiedniejszych. Pojedyncze pokoje dla wycieczek kółkowych będą w cenie 6 zł. - 8 zł. 10 zł. 12 zł. Z dwoma łóżkami kwatery będzie kosztowała drożej; 8 zł. - 11 zł. 14 zł. i 16 zł. W razie pobytu tylko jednej doby dopłacać się będzie o 50 proc. drożej. Przy pobyciu ponad 3 doby będzie opust 10 proc. a dłuższym pobycie rabat będzie się zwiększał. Wycieczki zatem dobrze zrobić w interesie własnym jeżeli z wczasu podadzą komitetowi Turystycznemu dane, dotyczące ilości osób termin, w którymby pragnęły zwiedzić wystawę, gdyż nie poczynienie tych kroków może narazić na niepotrzebne wydatki. Żeby jednak rach wycieczkowy miał charakter uregulowany towarzystwa wycieczkowe musiałby pilnie przestrzegać terminu, wyznaczonego przez P. W. K.

### Przeszeregowanie urzędników pocztowych i telegraficznych.

Od 1-go kwietnia br. nastąpi przeseregowanie urzędników pocztowo - telegraficznych i niższych funkcjonarjuszów pocztowych. 4918 urzędników zostanie przeniesionych do wyższych kategorii. XII kategoria urzędników będzie zupełnie zniesiona. Tak samo 13.432 niższych funkcjonarjuszów będzie przeniesionych do wyższych kategorii. Najniższy stopień funkcjonarjuszów XVI będzie zniesiony. Urzędnicy pocztowi otrzymają nowe tytuły. Kierownicy urzędów w wielkich miastach będą nosić tytuł dyrektorów. Kierownicy zaś mniejszych urzędów pocztowych będą nosić tytuł naczelników. Urzędnicy do VIII stopnia będą nosić tytuł kierowników i kontrolerów. IX stopnia będą się nazywać asystentami starszymi i młodszymi, zaś niżsi funkcjonarjusze otrzymają tytuły podurzędników, pocztyljonów i ekspedytorów. Nazwa woźny pocztowy zniknie.

### Kino - Teatr.

Dziś w sobotę 2-go marca rb. **Wielki wiedeński szlager!** „ZDRADA” (Lekka kawalerja). Wyjątkowo urozmaicony i efektowny film w 10-ciu akt. W rolach głównych sławy ekranowej: **Vivian Gibson, Eliza la Porta, Albert Steinrück i Alfons Fryland.** Akcja rozgrywa się w Małopolsce na tle ostatniej zawieruchy wojennej! Miłość córki rabina do oficera austriackiego! Metody wywiadu rosyjskiego! Kobieta - szpiegiem rosyjskim! Kradzież tajnych dokumentów! Koloryt lokalny! Życie żołnierzy na linii frontu!

**Streszczenie:** W październiku 1914 r. do małej wioski nadgranicznej przybył szwadron dziewiętego pułku huszarów austriackich. Porucznik hr. Starhemberg zakwaterował się w mieszkaniu rabina Szymona Lewi, nadporucznik de Hihalom zaś mieszkał w pałacu hrabiostwa Ignatjew. Rabin miał córkę Rachelę, dziewczynę o szczyrych poglądach życiowych, która dusiła się w atmosferze małego miasteczka i marzyła o wyjeździe w świat. Rachelę zakochała się w poruczniku i, nie bacząc na surowe namięnienie ojca, zdecydowana była oddać mu się ciałem i duszą.

Podczas tego nadporucznik de Hihalom wpadł w siła wyrafinowanej hrabiny Ignatjew, która wraz z mężem uprawiała szpiegostwo na korzyść Rosjan, i dla dobra sprawy gotowa była nawet zostać kochanką de Hihaloma.

### Kino Nowości.

wyświetla w niedzielę i poniedziałek 3 i 4 bm. zajmujący dramat sensacyjny w 12 aktach osnuty na tle wojny hiszpańsko amerykańskiej pt. „**Pułk śmierci**” Nieustraszeni jeźdźcy. Bitwa pod San Juan Hill! Film osnuty na tle historii ostatnich czasów Stanów Zjednoczonych Ameryki. W rolach głównych: uroczą Mary Astor oraz Charles Farrell znany z obrazu „Siódme Niebo”. Przedstawienie dla dzieci w niedzielę o godzinie 3.30 po południu.

## RUCH w TOWARZYSTWACH

**Bacność!** „Zgodna” W niedzielę dnia 3 marca 1929 o godz. 4-tej po południu odbędzie się zebranie Tow. „Zgodny” pod opieką św. Józefa w salce Hotelu Centralnego.

Z powodu bardzo ważnych spraw uprasza się o przybycie wszystkich członków. Zarząd.

**Zebranie Tow. Mężczyzn Katolików** parafii chojnickiej odbędzie się w poniedziałek 4 bm. o godzinie 8 wieczorem w gabinecie fizycznym szkoły wydziałowej. Wykład z przejrzeniami na temat: Podróż przez Hiszpanję wygłosi kierownik szkoły wydziałowej p. Strada.

O liczny udział członków prosi Zarząd.

**Tow. Hoł. Drobiu i Goł. Pocz. Zebranie** w sobotę, dnia 2 marca o godz. 8 wiecz. w Hotelu Engla.

**Bacność Powstańcy i Wojały.** Zebranie Towarzystwa Powst. i Wojaków w Chojnicach odbędzie się w środę dnia 6 marca 1929 o godz. 20 w lokalu p. Locha.

Na porządku obrad m. in. wykład p. majora Nieboraka. Wszyscy członkowie winni się zjawić. Goście mile widziani. Wolność.

(-) Morawski, prezes i por. rez.

**Męskie Towarzystwo św. Wincentego a Paulo.** W niedzielę dnia 3 marca br. o godzinie 16.30 odbędzie się zebranie Męskiego Tow. św. Wincentego a Paulo w klasztorze Szan. członków na zebranie to uprzejmie się zaprasza. Gość mile widziani. Zarząd.

**Sokół Oddział Żeński.** Ćwiczenia odbędą się w niedzielę nie jak podano od godz. 3 - 4 lecz od godz. 5 - 6 po poł. Zarząd.

**Tow. Powst. i Wojaków w Siłnie.** Zwoluje zebranie Zarządu Tow. Powstańców i Wojaków w Siłnie na niedzielę dnia 3 marca o godz. 16-tej na salce p. Janoszka. Drażkowski, prezes.

## KRONIKA BRUSKA.

Brusy, dnia 1 marca 1929 roku. Osobiste.

Miejscowy duszpasterz ks. Lange wyjechał na kilkudniowy urlop do swego rodzinnego miasta.

### Niezwykłe śmiała kradzież.

Niejaka P., zatrudniona u p. Edmunda Wróblewskiego wpadła na śmiały pomysł złodziejski. W jednej z ubiegłych nocy korzystając z błogiej domowej ciszy nocej, otworzyła okno pokoju w którym znajdowały się zapasy białej pościelowej, oraz osobowej, jak również i moc pierza. Wybadawszy teren i przywoławszy kilku zapewne współników, wyrzuciła całe stopy bielizny przed okno którą przy pomocy współników zdołała zatransportować do domu swej matki.

Lecz niepostrzeżonymi świadkami zajścia byli sąsiedzi najbliżsi, którzy cichaczem uwiadomili p. W., którzy natychmiast skomunikowali się z policją. Ta zaś wszczęła energiczne śledztwo, uwienczone pomyślnym skutkiem. Nazajutrz rano zaledwie owa złodziejka obudziła się ze snu, to już skradzione rzeczy znajdowały się w domu p. W. Skutki natychmiastowe tego śmiałego przedsięwzięcia były te, iż w tej chwili musiała opuścić dom p. W., zaś dalsze środki zapobiegawcze na ostudzenie jej zapału złodziejskiego, niezawodnie podyktuje sąd.

### Oczyszczanie szosy z śniegu.

Tegoroczne długotrwałe śnieżyce, pokryły nasze drogi kamienne niebywale grubą warstwą śniegu, przezco oczywiście ruch wszelki jakby zamarł. Gdzieniedzie utworzyły się zasy wysokie, o kształtach fantastycznych, które tu i ówdzie, w miarę naglącej potrzeby usuwano. Zamilkły głosy trąbek samochodowych i warkot motorów, - słowem: cisza taka w naszej wsi, jak het kiedyś w odległych wiekach średniowiecza.

Ostatnie dni zapowiadają nam stosunkowo stałą pogodę, to też róg śnieżny zabrał się skwapliwie do pracy i oczyszczył tor szosowy na odcinku bruskim z śniegu, dzięki czemu ożywił się ruch komunikacyjny w naszej wsi.

### Dar z okazji 60 r. urodzin miejsc. ks. proboszcza.

Miejscowy ks. proboszcz Gruening obchodził w bieżącym miesiącu 60 rocznicę urodzin. Chcąc uczcić tak doniosłą chwilę w życiu tego gorliwego i zasłużonego kapłana, powstał inicjatywę tut. inspektora szkolnego p. Hoffmanna i kierownika szkoły p. Wańtownskiego komitet, który zajął się zbieraniem składek na zakup ozdobnego mszału, który miano wręczyć ks. proboszczowi. Akcja ta powiodła się znakomicie, wobec czego zakupiono mszał w cenie około 600 złotych, który wręczono solenizantowi w dniu jego urodzin przez specjalną delegację. Ks. proboszcz ucieszył się niezmiernie odowodem tak szczerzej wdzięczności, darzonej go przez parafjan. Nadwyżkę pieniężną, uzyskaną ze składek oddano Kościołowi na zakup pszki do przechowania Hostji św.

### Ruch przedwyborczy.

Bliski termin wyborów pobudza do ożywionej agitacji. Ostatnio odbyło się zebranie informacyjne kupców w jednym z miejscowych lokali, gdzie omówiono bliższe i dalsze okoliczności, wiążące się z akcją wyborczą.

### Zebranie Stronnictwa Narodowego.

W ubiegłą niedzielę zwołano zebranie członków i sympatyków Stronnictwa Narodowego na którym przemawiał b. poseł na Sejm p. Sottysiak.

### Teatr Wielkopolski na deskach sceny bruskiej.

Po kilku występach przybędzie do nas znowu w niedzielę dnia 3 marca br. Teatr Wielkopolski i odegra pełną emocyj sztukę: „Pociąg - Widmo”, na sali p. Szamockiego. Niewątpliwie napelni się sala, gdyż występy tego zespołu teatralnego są dobrze zapisanie w pamięci miejsc. obywatelstwa.

## Z POMORZA

### Grypa w powiecie.

**Kosobudy, pow. chojnicki.** Jak nam jeden z naszych Czytelników donosi, w Kosobodach jako też i szerszej okolicy panuje grypa o niezwyklej objawach. Grypa daje się przedewszystkiem odczuwać bólem głowy, rznięciem we wnętrzu i kłuciem w żołądku. Podobno liczni dorośli i dzieci chorują.

### Przeciwko temu należy zaprotestować.

**Nowa Cerkiew, pow. Chojnice.** Pewna Czytelniczka z Nowej Cerkwi żali się w liście do redakcji na postępowanie p. Haferta sąsiedniej wioski Nicpów.

Podobno p. H. w czasie wyborów zmuszał robotników pod utratą zajęcia do głosowania na listę niemiecką i to samo czyni teraz przy wyborach do rad gminnych. Chodzi bowiem o to, żeby lista niemiecka uzyskała większość mogła potem wysunąć własnego sołtysa. Osobiście rozumiemy wolność wszelkiej agitacji, rozumiemy nawet to, że Niemcy nakłaniają Polaków do głosowania na ich listę. Każdy zabiega o zwycięstwo swego obozu. Lecz zgodzić się nie możemy, żeby groźbami albo terrorem nakłaniano kogoś do głosowania na tę lub ową listę. O ile doniesienie owej Czytelniczki zgadza się z prawdą, wówczas przeciwko postępowaniu p. H. społeczeństwo nie polskie ostro powinno zaprotestować.

### Żądza przygód.

**Szamotuły.** W Szamotulach przytrzymano w tych dniach 13-letniego Józefa Kurowskiego z Ostroroga. Chłopiec uciekł z domu rodzicielskiego i chciał odbyć podróż do Małopolski w roli ślepego pasażera. Już na samym wstępie udarem niono zamiary młodego podróżnika.

**Kobiety w ciąży** muszą się starać o usunięcie każdego zaparcia stolca przez używanie naturalnej wody gorzkiej Franciszka - Józefa. Kierownicy uniwersyteckich klinik chorób kobiecych, chwalać jednogłośnie naturalną wodę **Franciszka - Józefa**, gdyż łatwo się ją zażywa i łagodne działanie takowej bez ubocznych skutków następuje w krótkim czasie. Żądać w aptekach i drogerjach

**Kupcy, Roinicy, Przemysłowcy przyczynicie się ofiarnie do akcji finansowej na rzecz Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu**



**ZŁOTE MEDALE**

na każdej wystawie

Zastępstwa

Warszawa, Katowice,  
Lwów, Poznań, Gdańsk**Znawcy kupują****Pianina Jähne'go****Centrala Pianin**Bydgoszcz,  
ul. Pomorska 10.  
Telefon 22-25.**Walne Zgromadzenie**

członków Banku Ludowego Sp. z odp. nieogr. w Chojnicach odbędzie się w środę, dnia 20. marca rb. o godzinie 6-tej po południu na sali hotelu p. Kalety Rynek nr. 23.

Porządek Obrad:

1. Zagajenie i wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;
2. Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z czynności za rok 1928;
3. Zatwierdzenie bilansu za rok 1928 i udzielenie Zarządowi i Radzie Nadzorczej pokwitowania;
4. Podział zysków;
5. Uchwała z artykułu 46 Ustawy o Spółdzielniach;
6. Uchwała odnośnie zmiany § 4 statutu w myśl wymogów artykułu 91 nowej Ustawy Bankowej;
7. Wybór 8 członków Rady Nadzorczej;
8. Ustanowienie wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
9. Wnioski bez uchwał i zamknięcie.

**Bank Ludowy**Spółdzielnia z odpowiedzialnością  
nieograniczoną w Chojnicach 428**Rada Nadzorcza:**

Leon Wagner, prezes.

Szan. Panom z Chojnic i okolicy do  
tak. wiadomości, że powiększyłam mój  
już w dawniejszych czasach znany**Salon mód  
F-y Siostry Weiland.**Staraniem mojem będzie Szan. Klientę  
ostatnimi nowościami i fachową ob-  
sługą zadowolić.

Z poważaniem

**Jadwiga Szalla**  
krawczyni  
Ramy nr. 8.**Polecam**„angielskie matjes“ łosoś, paszety  
sardelowy, anchowy, sardynki, sar-  
delki, bydlingi, śledź opiek., śledź  
zawij., śledź w occie, minogi, sery  
w 10 gatunkach „pomarańcze i t. d.**Konst. Seyda**

Chojnice Skład delikatesów Rynek 16

**WYSTAWA**wrobów Kaszubskiego  
Przemysłu Domowegoodbędzie się dnia 2. i 3. b. m.  
w sali posiedzeń Rady MiejskiejOtwarcie wystawy nastąpi w sobotę, dnia  
2. marca b. r. o godz. 10. przed południem.  
Wystawę można zwiedzić od godz. 10 przed poł.  
do godz. 7.30 po poł. 388Wstęp dla dorosłych 50 gr., dla młodzieży 20 gr.  
Komitet wystawy**Skład**zaraz do wynajęcia. 486  
Blizsze wiadomości  
ul. Dworcowa 15. III. I.

Poszukuje się zaraz

**slużacej.**

Dworcowa 24.



W czwartek 28. II. o godz. 6-tej zmarł  
ś. p.  
**Jan Szyca**  
gospodarz z Zapcenia  
przeżywszy lat 64.  
Od początku tworzenia tutejszej parafji spełniał  
obowiązki zakrystjana.  
W zmarłym traci parafja nieodżałowanego kościel-  
nego, który pracą i poświęceniem się zyskał sobie  
serca wszystkich parafjan, a ksiądz wiernego swego  
śluga.

**Zarząd Tow. Bud. Kościoła**  
Ks. Borowski.

Ekspozycja zwłok odbędzie się w niedzielę o godz. 4-tej po  
południu, pogrzeb nazajutrz o godz. 10-tej.

**Przetarg przymusowy**Dnia 4. 3. o godz. 9.30  
sprzedam u spedytora No-  
wackiego najwięcej dające-  
mu za gotówkę:**1 żniwiarkę.**

Szeleziński

Kom. sąd. Chojnice. 439

**Przetarg przymusowy**Dnia 4. 3. o godz. 11.30  
sprzedam w Charzykowie  
najwięcej dającemu za go-  
tówkę:fortepian,  
automat muz.  
1 łódź, 1 rower,  
1 bryczkę, 1 lustro,  
2 warchlaki,Zbiórka licytantów przed  
sołectwem.

Szeleziński

Kom. sąd. Chojnice 440

**Węgle**

do prasowania

nadeszły. 433

**Alfons Pierzyński**  
Gdańska 5.**KINO NOWOSCI**W sobotę 2. 3. br. o godz. 8.15  
Wielki Wiedeński Szlager!**Zdrada**

(Lekka Kawalerja)

Wyjątkowo urozmaicony i efektowny film  
w 10 akt. W rolach głównych sławy ekranów:  
Vivian Gibson — Eliza la Porta  
Albert Steinrück — Alfons Fryland  
Akcja rozgrywa się w Małopolsce na tle  
ostatniej zawieruchy wojennej. Miłość córki  
rabina do oficera austriackiego! Metody  
wywiadu rosyjskiego! Kobieta - szpiegiem  
rosyjskim! Kradzież tajnych dokumentów!  
Koloryt lokalny! Życie żołnierzy na froncie!Przejawy zdrowego jędrnego  
humoru żołnierskiego.W niedzielę o 3.30, 6 i 8.15 w poniedziałek  
o 8.15 (3 i 4 III.)**Pułk śmierci**

(Nieustraszeni jeźdźcy)

Zajmujący dramat sensacyjny w 12 aktach  
osnuty na tle wojny hiszpańsko amerykań-  
skiej. Film osnuty na tle historii ostatnich  
czasów Stanów Zjednoczonych - Ameryki.  
W rolach głównych uroczą Mary Astor  
oraz Charles Farrell znany z obrazu  
„Ślódme Niebo“ 427  
W niedzielę o godz. 3.30 przed-  
stawienie dla dzieci i młodzieży.  
Od wtorku: Ziemia Obiecana.**Poszukuję  
pokoju umebl.**z całym utrzymaniem w  
śródmieściu lub przy ul. Strze-  
leckiej. Zgłoszenia proszę  
składać w eksp. „Dzien-  
nika Pomorskiego“ dla „S.“**Porządnej  
dziewczyny**możliwie z miasta poszu-  
kuje się zaraz do 4-letniego  
dziecka. 431  
Krallowa, Rzeźnia Miejska.**Ogłaszajcie**

w Dzien. Pomorskim.

**Café Radke**Cukiernia i restauracja.  
Chojnice, ul. Człuchowska 22.

Jutro w niedzielę

od godz. 4-tej po poł.

**koncert**Dziennie ciastka, wyborne napoje i wina  
najlepszej jakości.**Konserwy**warzywne  
poleca**Alfons Pierzyński**  
Gdańska 5.Plomby, korony,  
mostki i zęby sztuc-  
czne w kauczuku,  
jak również wszel-  
kie przeróbki wy-  
konuje**K. Rogge**dentysta  
Gdańska 17.**Młodej  
dziewczynki**do dzieci  
poszukuje zaraz. 426**Skład,**  
ul. Warszawska 7.

Udzielam

**lekcji**z matematyki  
i ewtl. z historii  
(zakres 1-8 klasy  
gimnazjalnej)przy bardzo dogod. warunkach  
Zgł. do eksp. „Dziennika  
Pomorskiego“ pod nr. 437

Prima

**angielskie  
matjasy**poleca 425  
**Cz. Kaźmierski**  
Rynek 14.**Pokój**dla 2 gimnazjastów do wy-  
najęcia. 432  
Gdzie, wskaże eksped.